

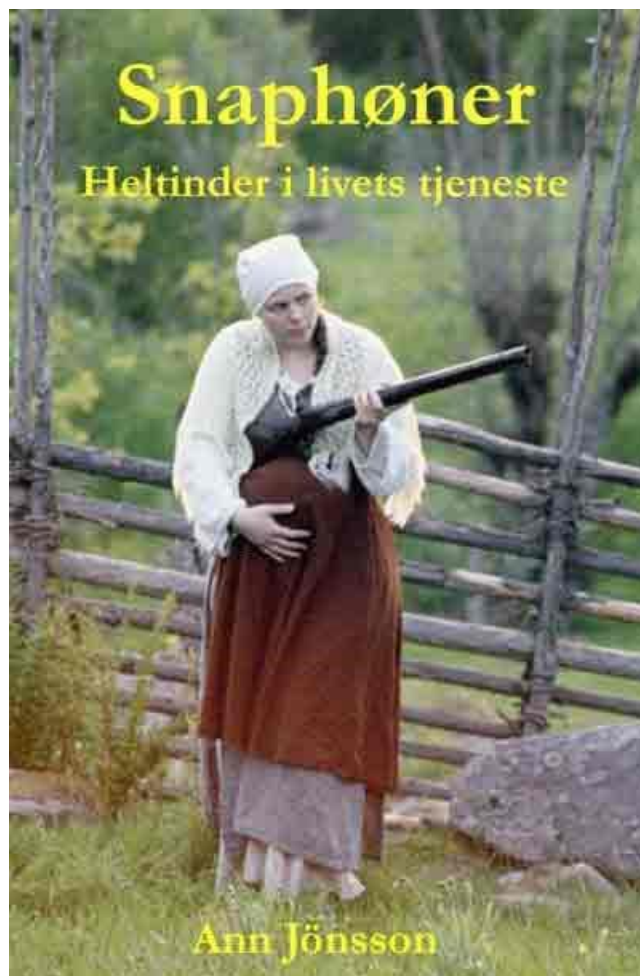
Snaphøner – heltinder i livets tjeneste

Forfatter: Ann Jönsson

Forlag: Foreningen Svend Gønge

Gennem århundreder har historikere valgt at fokusere på tidens fremtrædende personer og sjældent på almuen og senere underklassen. Det har betydet, at kendskabet til flertallets levevilkår har været ringe belyst. Almuekvinden har kun en lidet fremtrædende plads i historien, og hendes levevilkår kendes dårligt. Den for tidligt afdøde historiker Niels Skyum Nielsen har påvist dette i sit glimrende værk *Kvinde og slave*.

Kvinder har i historiens løb været undertrykte af staten, ikke mindst af kirken og af deres mænd, hvilket med bibelen i hånd var legitimt. Kvinder var samfundsbevarende og har givet – hvis materialet var intakt – bidraget med helt væsentlige tanker, ting og tradition. Men de kunne ikke læse eller skrive. De arbejdede mere end hårdt. Mange børnefødsler og store sorger over mange døde børn har hærget dem. Som mænd har de også været kunstnere, men deres kunst var forgængelig. Plantefarvning, vævning, broderier – ting, der blev fortæret af tidens tand. De har haft stor viden om syge- og sårpleje, om urtemedicin og barsels-hjælp. De har ud over alle grænser tiet og tålt.

Forfatteren beskæftiger sig med tiden under og lige efter den skånske krig 1676-79 – Nordens blodigste krig efterfulgt af brutal forsvenskning. Vi ved, at almuen led hårdt i de forfærdelige år, hvor de svenske og danske hære rykkede frem og tilbage over Skåne og Blekinge med den brændte jords politik. Den svenske Karl 11. havde som senere nazisterne en ide om folkemord på alle skåninger. Det lykkedes ham at brænde hele Ørkened sogn af. Bogens handling foregår just i disse områder.

Den velorienterede forfatter nævner sely, at vi har begrænset kendskab til almuekvindernes liv på den tid. Det giver hende en stor digterisk frihed, som hun anvender med kvindekløgt og omtanke.

Samtidig inddrager Ann Jönsson et meget vigtig aspekt. Disse kvinder levede i heksebrændingernes tid i det 17. århundrede. Vor feterede konge Christian 4. var – andre dyder ufortalt – en ivrig og forhærdet heksebrænder. De kloge, vidende og selvstændige kvinder, der samtidig af og til satte spørgsmålstegn ved de rådende magtforhold i datidens samfund, var altid udsatte for anklage om hekseri. Fra sognepræst, lensmand, herremand eller en misundelig indflydelsesrig nabo.

Trods kristendom havde disse kvinder også kendskab til de gamle guder og var om nogen dygtige – i dag ville vi kalde dem coaches og healere.

Forfatteren beskriver en gruppe kvinders hverdag i Gønge herred. De var nærmest enlige mødre, da mange af mændene var draget til skovs, var fængslet, halshugget eller spiddet med opstilling vejkanten til skræk og advarsel. Deres gårde blev plyndret og forrådet hugget af de frygtede svenske soldater, der ofte blev installeret på deres gårde og fik hånd - og halsret over dem.

Kvinderne støttede - så godt de kunne - hinanden, mødtes ofte hemmeligt, da heller ikke de bedste af deres mænd syntes om dette ”kællingesammenrend.” De svigter også ind i mellem hinanden, som mennesker gør, når livet er for farligt. Hvis en af dem f.eks. kommer i øvrighedens og straffens søgelys.

Og der er også kvinder, der er kvinder værst. Beskrivelsen af præstefruen Dorothea er indsigtfuld og gudsjammerlig. Totalt seksuelt frustreret, hærget af undertrykt lyst og af samtidens dramatiske syndsbegreber og helvedesangst hader hun sine psykisk sunderede medsøstre inderligt og bruger sin position på at skade dem.

Man kan med stor glæde læse bogen og samtidig glæde sig over, at Foreningen Svend Gønge med stor energi levendegør vor historie og bevarer mindet om dem, der kæmpede for deres land, for deres nære liv og familie med alle tænkelige våben – oftest med livet som indsats. Det er vigtigt ikke mindst for vor lidt for historieløse ungdom.

Tak for det,

Hanne Reintoft.

Bogen kan i dansk udgave bestilles på mail: jens@hallqvist.dk
Pris 200 kr. plus forsendelse 35 kr. Evt. på telefon 55 76 50 90 / 4074 1870

Se Seneste Nyt Særnummer 12 om Ann Jönssons originaludgave på svensk.